

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 7 Sayı: 34 Volume: 7 Issue: 34
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ETKİLİ OKUL-ÇEVRE İLİŞKİSİNDE AİLENİN KATKISINA İLİŞKİNİN OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ*
THE VIEWS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE CONTRIBUTIONS OF FAMILIES IN SCHOOL-ENVIRONMENT RELATIONSHIP

Mahmut Sami ÇALIŞKAN**
Mustafa GÜÇLÜ***

Öz

Bu araştırmanın amacı, etkili okul-çevre ilişkisinde- aile katkısının okul yöneticileri açısından genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Bu amaç çerçevesinde etkili okul- çevre ilişkisinde ailenin katkısı okul yöneticilerinin; mesleki kıdem, eğitim ve medeni durumları değişkenlerine göre ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ilinde görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Tesadüfi örneklem ile seçilen 220 yönetici ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmış, veriler anket aracılığıyla toplanmıştır. Bu çalışmada okulu etkili kılabilecek unsurlardan biri olarak ailenin etkisi okul yöneticilerinin görüşlerine göre incelenmiş, araştırma sonuçlarına göre okullarını etkili kılmak isteyen yönetici- öğretmen-öğrenci ve velilere bazı öneriler getirilmiştir. Ayrıca elde edilen sonuçlar ışığında okul - aile ilişkisinin geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etkili Okul, Çevre, Aile, Okul Yöneticileri.

Abstract

The purpose of this research is to analyse in terms of school administrators of effective school-family relations. In this purpose, effective school-family relations are discussed according to the variables school administrators; professional seniority, education and marital status. The universe of study consisted of school administrators who work in the academic year 2013-2014 in the province of Nevşehir. Total 220 managers who work in the 140 randomly selected schools in the province of Nevşehir were taken as sample. In this research, descriptive model was used. Datas were collected by questionnaire technique. In this study, according to the views of school administrators that one of the elements makes a school effective, the level of contribution was researched in the process of formation of an effective school and based on these search results, some recommendations were given to administrator-teacher-student and parents who want to make their school effective.

Keywords: Effective School, Environment, Family, School Administrators

I. Giriş

İnsanlığın varoluşundan beri eğitim bir ihtiyaç olarak hissedilmiş ve eğitim hizmeti farklı kanallar aracılığıyla verilmeye çalışılmıştır. Tarih boyunca yaşayan insanlar buldukları ortama, yaşadıkları yüzyıla, günün şartlarına ve beklentilerine göre farklı eğitim anlayışı benimsemişlerdir. Aydoğan ve Helvacı (2011)'ya göre iletişimin, teknolojinin hızla ilerlemesi okullardan beklentiyi artırarak klasik okul kavramını ortadan kaldırmıştır. Hızla gelişen teknolojiye ayak uydurmak, öğrencileri daha donanımlı hale getirmek ve okullardaki eğitimin niteliğini artırabilmek için yapılan araştırmalar etkili okul kavramını ortaya çıkarmıştır. Etkili

* Bu makale, Erciyes Üniversitesi BAP Birimi tarafından SYL-2013-4287 kodlu proje ile desteklenen "Etkili Okul-Çevre ilişkisinin Okul Yöneticileri Açısından Değerlendirilmesi (Nevşehir İli Örneği)" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Eğitim Uzmanı, Kayseri, msamicaliskan@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü B-322 38039 Melikgazi KAYSERİ, mguclu@erciyes.edu.tr

okul araştırmalarının bir başka çıkış noktası da bazı okulların, diğerlerine göre daha başarılı olmasındır. Başarılı okullar ve daha az başarılı olan okullarla ilgili yapılan araştırma sonuçlarında ortak bulguların saptanmış olması, okullarda verim ve başarının artırılabilmesine yönelik adımları ortaya koymuştur (Aydoğan ve Helvacı, 2011: 1).

Arslan ve diğerlerine (2006: 16) göre her öğrencinin öğrenebileceği inancına sahip olan ve onlara daha iyi öğrenme ortamı sağlayan okullar, etkili okullardır. Etkili okulların yönetici, ğrenci, ğretmen, program, eğitim-ğretim süreci, okul kültürü ve iklimi, okul çevresi ve veli boyutları bakımından belirgin özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Bu zellikler daha çok nitel özelliklerdir.

Etkili okullarda bulunması gereken birçok özelliklerden birisi de, etkili bir Şekilde yürütülen okul-evre ilişkileridir. Şahin(2011: 19)'e göre etkili okullarda, okul-evre ilişkisinde oldukça önem verilir. Okulun çevresiyle yakın temas oluşturması, evre olanaklarından faydalanması, işyerleriyle ve çeşitli sosyal kurumlarla etkileşimde bulunması ve sağlam ilişkiler oluşturması etkili okullar açısından oldukça önemlidir(Şahin, 2011: 19).

Etkili okulların Őpheřiz dikkate almak durumunda bulunduğu evre faktörlerinden birisi de ailedir. evresiyle ilişkilerini sağlam oluşturmuş, ailevi destek ve katılıma sahip okulların akademik yönden daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu açıdan etkili okullarda; okul, evre, veli ilişkisi yönünden Őu özelliklerden bahsedilebilir (Şişman ve Turan, 2005: 130):

- Okul, toplumdaki gelecek önerilere açıktır ve okulda işbirliği vardır.
- Veliler, okulla irtibat halindedirler, yönetici ve öğretmenlerle rahatça görüşebilirler.
- Okul, çevreyle ve ailelerle iletişim ve pozitif etkileşim halindedir.
- Veliler, görüşleriyle okula katkı sağlar.
- Veliler okulda toplantılara katılarak, ilgili kararlara katkı sağlarlar.
- Okulun amaçları ve ğrenci disiplin kuralları konusunda, velilerle uzlaşı hkimdir.

Çevreyle iyi iletişim kurabilmek ve her anlamda çevrenin desteğini alabilmek, okulları etkili kılmak için önemli bir faktördür. Çevrenin katkısının olumlu olduğu okullar hiç Őpheřiz akademik, sosyal vb. her anlamda daha başarılı okullardır. Okullarda çevreyle iletişim kurup, evre desteğini sağlaması gerekenlerde, başta okul yöneticileri ile üzere ğretmen ve diğer çalışanlardır. Aynı zamanda çevrenin vereceği destekten en çok etkilenecek olan yine okul yöneticileri, ğretmen ve öğrencilerdir. Bu nedenle okulların çevresel faktörlerden birisi olan ailelerin etkisini olumlu yönde kullanması gerekmektedir. Yapılan bu araştırmada da etkili okul- evre ilişkisinde ailenin etkisi okul yöneticileri açısından değerlendirilmiş, teori ve uygulama boyutunda bulunan eğitimci ve ailelere katkı sağlanması amaçlanmıştır.

II. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada etkili okul- aile ilişkisinin, okul yöneticilerinin görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Etkili okul ve evre ilişkisinde ailenin okula katkısına dair okul yöneticilerinin görüşleri, kdemlerine göre farklılaşmakta mıdır?

- Etkili okul ve evre ilişkisinde ailenin okula katkısına dair okul yöneticilerinin görüşleri, eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

- Etkili okul ve evre ilişkisinde ailenin okula katkısına dair okul yöneticilerinin görüşleri, medeni durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

III. Araştırmanın nemi

Her okul ele aldığı öğrencilerini yarına hazırlayabilmesi ancak kendi tür ve düzeyine uygun amaçları gerçekleştirmesi ile mümkündür. Okulların etkililiği de ancak bu amaçlara ulaşılması ile mümkündür. Fakat okulun tek başına etkili bir okul olabilmesi mümkün değildir. Etkili okul olabilmek için takım çalışması gereklidir. Bu okulların en önemli unsurları, okul yöneticileri ve okul çevresinin önemli bir unsuru olan ailelerdir. Bu nedenle okul ve aile ilişkilerine ilişkin araştırmaların yapılması önem taşımaktadır. Bu araştırma ile okul ve aile ilişkisine katkı yapılması, teori ve uygulama aşamasında çalışan eğitimcilere öneriler getirilmesi hedeflenmektedir.

Okul ve çevresi ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu araştırmaların genellikle öğretmen görüşlerine göre ele alındığı görülmektedir. Oysa okul ve çevre ilişkilerinde okul yönetiminin de önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. Bu nedenle okul-çevre ilişkilerine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri de önemlidir. Yapılan bu araştırma ile ortaya çıkan eksiliğin giderileceği düşünölmektedir.

IV. Yöntem

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın yürütölmesinde genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örnekleme üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1998: 79). Bu araştırmada da Nevşehir İlinde görev yapan okul yöneticilerinden örnekleme alınarak, bu yöneticilerin çevrenin okula olan katkılarına dair görüşleri incelenmiştir.

4.2. Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ilinde görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Tesadüfi örnekleme ile seçilen 220 yönetici ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

5. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın amaçları çerçevesinde bulgular üç tablo halinde sunulmuştur. İlk olarak okul yöneticilerinin görüşleri kıdem açısından ele alınırken daha sonra medeni durum ve eğitim durumu açısından ele alınmıştır.

Tablo 1: Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkisinin okul yöneticilerinin görüşlerinin kıdem açısından değerlendirilmesi

Ailelerin Okula Katkısı	Kıdem	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	X ²	
Okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütölmesinde aktif görev alırlar.	10 yıla kadar	N 28 % 31,1%	16 17,8%	46 51,1%	X ² =2,010 p>,05	
	11-20 yıl	N 20 % 33,3%	8 13,3%	32 53,3%		
	21 yıl ve üzeri	N 20 % 28,6%	16 22,9%	34 48,6%		
	10 yıla kadar	N 42 % 46,7%	24 26,7%	24 26,7%		X ² =6,871 p>,05
	11-20 yıl	N 30 % 50,0%	10 16,7%	20 33,3%		
	21 yıl ve üzeri	N 44 % 62,9%	10 14,3%	16 22,9%		
Okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunurlar.	10 yıla kadar	N 32 % 35,6%	26 28,9%	32 35,6%	X ² =12,681 p<,05	
	11-20 yıl	N 32 % 53,3%	6 10,0%	22 36,7%		
	21 yıl ve üzeri	N 20 % 28,6%	18 25,7%	32 45,7%		
	10 yıla kadar	N 42 % 46,7%	26 28,9%	22 24,4%		X ² =15,057 p<,05
	11-20 yıl	N 28 % 46,7%	10 16,7%	22 36,7%		
	21 yıl ve üzeri	N 16 % 22,9%	26 37,1%	28 40,0%		
Okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alırlar.	10 yıla kadar	N 46 % 51,1%	22 24,4%	22 24,4%	X ² =3,789 p>,05	
	11-20 yıl	N 26 % 43,3%	20 33,3%	14 23,3%		
	21 yıl ve üzeri	N 34 % 48,6%	14 20,0%	22 31,4%		
	10 yıla kadar	N 52 % 57,8%	22 24,4%	16 17,8%		X ² =6,395 p>,05
	11-20 yıl	N 34 % 56,7%	16 26,7%	10 16,7%		

Öğrencilerin başarılarını ödüllendirirler, başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alırlar.	21 yıl ve üzeri	N	28	22	20	$\chi^2=9,838$ $p<,05$
		%	40,0%	31,4%	28,6%	
	10 yıla kadar	N	38	22	30	
		%	42,2%	24,4%	33,3%	
	11-20 yıl	N	22	22	16	
		%	36,7%	36,7%	26,7%	
Öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen gösterirler.	21 yıl ve üzeri	N	18	18	34	$\chi^2=15,286$ $p<,05$
		%	25,7%	25,7%	48,6%	
	10 yıla kadar	N	10	24	56	
		%	11,1%	26,7%	62,2%	
	11-20 yıl	N	18	10	32	
		%	30,0%	16,7%	53,3%	
Okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içindedirler.	21 yıl ve üzeri	N	10	8	52	$\chi^2=9,203$ $p>,05$
		%	14,3%	11,4%	74,3%	
	10 yıla kadar	N	20	30	40	
		%	22,2%	33,3%	44,4%	
	11-20 yıl	N	18	12	30	
		%	30,0%	20,0%	50,0%	
Kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlarlar.	21 yıl ve üzeri	N	10	16	44	$\chi^2=16,123$ $p<,05$
		%	14,3%	22,9%	62,9%	
	10 yıla kadar	N	44	14	32	
		%	48,9%	15,6%	35,6%	
	11-20 yıl	N	22	16	22	
		%	36,7%	26,7%	36,7%	

Tablo 1 incelendiğinde okul yöneticilerinin kıdemlerine göre, etkili okul-çevre ilişkisinde ailelerin okula katkısı boyutunda, ailelerin okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alması, okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya istekli olması, okula misyon kazandırmada ve okulun vizyonunun oluşmasında aktif rol alması, okul etkililiğini artırmak için yeni projeler üretmesi ve okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olması konusundagruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ailelerin, okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunması konusunda 10 yıla kadar kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 32 (%35,6)'sinin katılmıyorum, 26 (%28,9)'sının kararsızım ve 32 (%35,6)'sinin katılıyorum dediği; 11-20 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 32 (%53,3)'sinin katılmıyorum, 6 (%10)'sının kararsızım ve 22 (%36,7)'sinin katılıyorum; 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ise 20 (%28,6)'sinin katılmıyorum, 18 (%25,7)'inin kararsızım ve 32 (%45,7)'sinin katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunması konusuna 11-20 yıl kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha az katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması konusunda 10 yıla kadar kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 42 (%46,7)'sinin katılmıyorum, 26 (%28,9)'sının kararsızım ve 22 (%24,4)'sinin katılıyorum dediği; 11-20 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 28 (%46,7)'inin katılmıyorum, 10 (%16,7)'unun kararsızım ve 22 (%36,7)'sinin katılıyorum; 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ise 16 (%22,9)'sının katılmıyorum, 26 (%37,1)'sının kararsızım ve 28 (%40)'inin katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması konusuna 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, öğrencilerin başarılarını ödüllendirmesi ve başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alması konusunda 10 yıla kadar kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 38 (%42,2)'inin katılmıyorum, 22 (%24,4)'sinin kararsızım ve 30 (%33,3)'ünün katılıyorum dediği; 11-20 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 22 (%36,7)'sinin katılmıyorum, 22 (%36,7)'sinin kararsızım

ve 16 (%26,7)'sının katılıyorum; 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ise 18 (%25,7)'inin katılmıyorum, 18 (%25,7)'inin kararsızım ve 34 (%48,6)'ünün katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, öğrencilerin başarılarını ödüllendirmesi ve başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alması konusuna 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi konusunda 10yıla kadar kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 10 (%11,1)'unun katılmıyorum, 24 (%26,7)'ünün kararsızım ve 56 (%62,2)'sının katılıyorum dediği; 11-20 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 18 (%30)'inin katılmıyorum, 10 (%16,7)'unun kararsızım ve 32 (%53,3)'sinin katılıyorum; 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ise 10 (%14,3)'unun katılmıyorum, 8 (%11,4)'inin kararsızım ve 52 (%74,3)'sinin katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi konusuna 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlaması konusunda 10 yıla kadar kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 44 (%48,9)'ünün katılmıyorum, 14 (%15,6)'ünün kararsızım ve 32 (%35,6)'sının katılıyorum dediği; 11-20 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin 22 (%36,7)'sinin katılmıyorum, 16 (%26,7)'sının kararsızım ve 22 (%36,7)'sinin katılıyorum; 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ise 16 (%22,9)'sının katılmıyorum, 28 (%40)'inin kararsızım ve 26 (%37,1)'sının katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlaması konusuna 10 yıla kadar kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 2. Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkisinin okul yöneticilerinin görüşlerinin eğitim durumları açısından değerlendirilmesi

Ailelerin Okula Katkısı	Eğitim Durumu	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	X ²	
Okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alırlar.	Önlisans	N	9	3	19	X ² =10,654 p<,05
		%	29,0%	9,7%	61,3%	
	Lisans	N	55	27	81	
		%	33,7%	16,6%	49,7%	
	Lisansüstü	N	4	10	12	
		%	15,4%	38,5%	46,2%	
Okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya isteklidirler.	Önlisans	N	14	7	10	X ² =1,152 p>,05
		%	45,2%	22,6%	32,3%	
	Lisans	N	88	31	44	
		%	54,0%	19,0%	27,0%	
	Lisansüstü	N	14	6	6	
		%	53,8%	23,1%	23,1%	
Okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunurlar.	Önlisans	N	6	4	21	X ² =14,873 p<,05
		%	19,4%	12,9%	67,7%	
	Lisans	N	64	42	57	
		%	39,3%	25,8%	35,0%	
	Lisansüstü	N	14	4	8	
		%	53,8%	15,4%	30,8%	
Okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alırlar.	Önlisans	N	6	9	16	X ² =18,618 p<,05
		%	19,4%	29,0%	51,6%	
	Lisans	N	76	45	42	
		%	46,6%	27,6%	25,8%	
	Lisansüstü	N	4	8	14	
		%	15,4%	30,8%	53,8%	
Okula misyon kazandırmada ve okulun	Önlisans	N	12	7	12	X ² =9,433

vizyonunun oluşmasında aktif rol alırlar.		%	38,7%	22,6%	38,7%	p>,05
	Lisans	N	84	37	42	
		%	51,5%	22,7%	25,8%	
	Lisansüstü	N	10	12	4	
		%	38,5%	46,2%	15,4%	
Okul etkililiğini artırmak için yeni projeler üretirler.	Önlisans	N	13	9	9	X ² =3,905 p>,05
		%	41,9%	29,0%	29,0%	
	Lisans	N	85	47	31	
		%	52,1%	28,8%	19,0%	
	Lisansüstü	N	16	4	6	
%		61,5%	15,4%	23,1%		
Öğrencilerin başarılarını ödüllendirirler, başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alırlar.	Önlisans	N	6	12	13	X ² =6,304 p>,05
		%	19,4%	38,7%	41,9%	
	Lisans	N	60	46	57	
		%	36,8%	28,2%	35,0%	
	Lisansüstü	N	12	4	10	
%		46,2%	15,4%	38,5%		
Öğrencileri okula devamının sağlanmasına özen gösterirler.	Önlisans	N	3	7	21	X ² =6,011 p>,05
		%	9,7%	22,6%	67,7%	
	Lisans	N	27	33	103	
		%	16,6%	20,2%	63,2%	
	Lisansüstü	N	8	2	16	
%		30,8%	7,7%	61,5%		
Okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içindedirler.	Önlisans	N	3	4	24	X ² =10,060 p<,05
		%	9,7%	12,9%	77,4%	
	Lisans	N	39	48	76	
		%	23,9%	29,4%	46,6%	
	Lisansüstü	N	6	6	14	
%		23,1%	23,1%	53,8%		
Kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlarlar.	Önlisans	N	6	6	19	X ² =14,009 p<,05
		%	19,4%	19,4%	61,3%	
	Lisans	N	70	42	51	
		%	42,9%	25,8%	31,3%	
	Lisansüstü	N	6	10	10	
%		23,1%	38,5%	38,5%		

Tablo 2 incelendiğinde okul yöneticilerinin eğitim durumlarına göre, etkili okul ve çevre ilişkisinde ailelerin okula katkısı boyutunda, ailelerin okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya istekli olması, okula misyon kazandırmada ve okulun vizyonunun oluşmasında aktif rol alması, okul etkililiğini artırmak için yeni projeler üretmesi, öğrencilerin başarılarını ödüllendirmesi, başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alması ve öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi konusunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ailelerin, okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alması konusunda ön lisans mezunu olan okul yöneticilerinin 9 (%29)'ünün katılmıyorum, 3 (%9,7)'ünün kararsızım ve 19 (%61,3)'ünün katılıyorum dediği; lisans mezunu olan okul yöneticilerinin 55 (%33,7)'inin katılmıyorum, 27 (%16,6)'sinin kararsızım ve 81 (%36,7)'inin katılıyorum; lisansüstü mezunu olan okul yöneticilerinin ise 4 (%15,4)'ünün katılmıyorum, 10 (%38,5)'unun kararsızım ve 12 (%46,2)'sinin katılıyorum dediği görülmektedir. Eğitim durumuna göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alması konusuna ön lisans mezunu olan okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunması konusunda önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin 6 (%19,4)'sının katılmıyorum, 4 (%12,9)'ünün kararsızım ve 21 (%67,7)'inin katılıyorum dediği; lisans mezunu olan okul yöneticilerinin 64 (%39,3)'ünün katılmıyorum, 42 (%25,8)'sinin kararsızım ve 57 (%35)'sinin katılıyorum; lisansüstü

mezunu olan okul yöneticilerinin ise 14 (%53,8)'ünün katılmıyorum, 4 (%15,4)'ünün kararsızım ve 8 (%30,8)'inin katılıyorum dediği görülmektedir. Eğitim durumuna göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunması konusuna önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin daha az katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması konusunda önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin 6 (%19,4)'sının katılmıyorum, 9 (%29)'unun kararsızım ve 16 (%51,6)'sının katılıyorum dediği; lisans mezunu olan okul yöneticilerinin 76 (%46,6)'sının katılmıyorum, 45 (%27,6)'inin kararsızım ve 42 (%25,8)'sinin katılıyorum; lisansüstü mezunu olan okul yöneticilerinin ise 4 (%15,4)'ünün katılmıyorum, 8 (%30,8)'inin kararsızım ve 14 (%53,8)'ünün katılıyorum dediği görülmektedir. Eğitim durumuna göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması konusuna lisans mezunu olan okul yöneticilerinin daha az katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olması konusunda önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin 3 (%9,7)'ünün katılmıyorum, 4 (%12,9)'ünün kararsızım ve 24 (%77,4)'ünün katılıyorum dediği; lisans mezunu olan okul yöneticilerinin 39 (%23,9)'unun katılmıyorum, 48 (%29,4)'inin kararsızım ve 76 (%46,6)'sının katılıyorum; lisansüstü mezunu olan okul yöneticilerinin ise 6 (%23,1)'sının katılmıyorum, 6 (%23,1)'sının kararsızım ve 14 (%53,8)'ünün katılıyorum dediği görülmektedir. Eğitim durumuna göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olması konusuna önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlaması konusunda önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin 6 (%19,4)'sının katılmıyorum, 6 (%19,4)'sının kararsızım ve 19 (%61,3)'unun katılıyorum dediği; lisans mezunu olan okul yöneticilerinin 70 (%42,9)'inin katılmıyorum, 42 (%25,8)'sinin kararsızım ve 51 (%31,3)'inin katılıyorum; lisansüstü mezunu olan okul yöneticilerinin ise 6 (%23,1)'sının katılmıyorum, 10 (%38,5)'unun kararsızım ve 10 (%38,5)'unun katılıyorum dediği görülmektedir. Eğitim durumuna göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlaması konusuna önlisans mezunu olan okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 3: Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkisinin okul yöneticilerinin görüşlerinin medeni durumlarına göre değerlendirilmesi

Ailelerin Okula Katkısı	Medeni Durum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	X ²
Okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alırlar.	Bekar	N 10 % 23,8%	8 19,0%	24 57,1%	X ² =1,264 p>,05
	Evli	N 58 % 32,6%	32 18,0%	88 49,4%	
Okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya isteklidirler.	Bekar	N 22 % 52,4%	10 23,8%	10 23,8%	X ² =,606 p>,05
	Evli	N 94 % 52,8%	34 19,1%	50 28,1%	
Okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunurlar.	Bekar	N 18 % 42,9%	8 19,0%	16 38,1%	X ² =,620 p>,05
	Evli	N 66 % 37,1%	42 23,6%	70 39,3%	
Okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alırlar.	Bekar	N 20 % 47,6%	8 19,0%	14 33,3%	X ² =2,508 p>,05
	Evli	N 66 % 37,1%	54 30,3%	58 32,6%	
Okula misyon kazandırmada ve okulun vizyonunun oluşmasında aktif rol alırlar.	Bekar	N 20 % 47,6%	12 28,6%	10 23,8%	X ² =,330 p>,05
	Evli	N 86 % 48,3%	44 24,7%	48 27,0%	
Okul etkililiğini artırmak için yeni projeler üretirler.	Bekar	N 22 % 52,4%	14 33,3%	6 14,3%	X ² =1,791 p>,05
	Evli	N 92 % 51,7%	46 25,8%	40 22,5%	
Öğrencilerin başarılarını ödüllendirirler, başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alırlar.	Bekar	N 18 % 42,9%	12 28,6%	12 28,6%	X ² =1,672 p>,05
	Evli	N 60 % 33,7%	50 28,1%	68 38,2%	
Öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen gösterirler.	Bekar	N 16 % 38,1%	10 23,8%	16 38,1%	X ² =18,957 p<,05
	Evli	N 22 % 12,4%	32 18,0%	124 69,7%	
Okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içindedirler.	Bekar	N 12 % 28,6%	16 38,1%	14 33,3%	X ² =7,218 p<,05
	Evli	N 36 % 20,2%	42 23,6%	100 56,2%	
Kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlarlar.	Bekar	N 14 % 33,3%	22 52,4%	6 14,3%	X ² =20,503 p<,05
	Evli	N 68 % 38,2%	36 20,2%	74 41,6%	

Tablo 3 incelendiğinde okul yöneticilerinin medeni durumlarına göre, etkili okul ve çevre ilişkisinde ailelerin okula katkısı boyutunda, ailelerin okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alması, okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya istekli olması, okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunması, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması, okula misyon kazandırmada ve okulun vizyonunun oluşmasında aktif rol alması, okul etkililiğini arttırmak için yeni projeler üretmesi ve öğrencilerin başarılarını ödüllendirmesi, başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alması konusunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ailelerin, öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi konusunda bekar olan okul yöneticilerinin 16 (%38,1)'sının katılmıyorum, 10 (%23,8)'unun kararsızım ve 16 (%38,1)'sının katılıyorum dediği; evli olan okul yöneticilerinin ise 22 (%12,4)'sinin katılmıyorum, 32 (%18)'sinin kararsızım ve 124 (%69,7)'ünün katılıyorum dediği görülmektedir. Medeni duruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak, 05 düzeyinde

anlamli farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin,öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi konusuna evli okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin,okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olmasıkonusundabekar olan okul yöneticilerinin 12 (%28,6)'sinin katılmıyorum, 16 (%38,1)'sının kararsızım ve 14 (%33,3)'ünün katılıyorum dediği; evli olan okul yöneticilerinin ise 36 (%20,2)'sının katılmıyorum, 42 (%23,6)'sinin kararsızım ve 100 (%56,2)'ünün katılıyorum dediği görülmektedir. Medeni duruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olması konusuna evli okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Ailelerin, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlamasıkonusundabekar olan okul yöneticilerinin 14 (%33,3)'ünün katılmıyorum, 22 (%52,4)'sinin kararsızım ve 6 (%14,3)'sının katılıyorum dediği; evli olan okul yöneticilerinin ise 68 (%38,2)'inin katılmıyorum, 36 (%20,2)'sının kararsızım ve 74 (%41,6)'ünün katılıyorum dediği görülmektedir. Medeni duruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, okul yöneticilerinin görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle ailelerin, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlamasıkonusuna evli okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

6. Sonuç ve Öneriler

Etkili okulların görevlerini başarılı bir şekilde yerine getirebilmesi için çevre ile olumlu bir etkileşim içine girmesi gerekmektedir. Çevresel faktörlerin başında da aileler gelmektedir. Etkili okul ve aile arasında gerçekleşen etkileşimin olumlu yönde seyredebilmesi için özellikle okul yöneticilerine önemli görevler düşmektedir. Yapılan araştırmada okul yöneticilerinin etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri alınmış, eğitim alanında çalışan teorisyen ve uygulayıcılara bilgi sağlanması hedeflenmiştir. Fakat araştırmada okul yöneticilerinin ailelerin okula olan katkıları konusunda farklı düşündükleri görülmektedir.

Okul yöneticilerinin kıdemlerine göre, etkili okul ve çevre ilişkisinde ailelerin okula katkısı boyutunda, ailelerin okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alması, okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya istekli olması, okula misyon kazandırmada ve okulun vizyonunun oluşmasında aktif rol alması, okul etkililiğini artırmak için yeni projeler üretmesi ve okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olması konusunda gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmazken, okulda önemli kararların alınma sürecinde katkıda bulunması konusuna 11-20 yıl kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha az katıldığı ortaya konmuştur. Ailelerin, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması, öğrencilerin başarılarını ödüllendirmesi ve başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alması, öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi, konularında 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha çok katıldığı görülürken, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlaması konusuna 10 yıla kadar kıdeme sahip okul yöneticilerinin daha az katıldığı tespit edilmiştir.

Okul-çevre ilişkisinde ailelerin katkısına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri medeni durumlara göre de değişiklik göstermektedir. Buna göre etkili okul ve çevre ilişkisinde ailelerin okula katkısı boyutunda; ailelerin okul-aile birliğinin oluşturulması ve işlerin yürütülmesinde aktif görev alması, okul gelişim yönetim ekibinde (OGYE) görev almaya istekli olması, okulda önemli kararların alınma sürecine katkıda bulunması, okulda yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin organizasyon ve hazırlık aşmasında etkin rol alması, okula misyon kazandırmada ve okulun vizyonunun oluşmasında aktif rol alması, okul etkililiğini artırmak için yeni projeler üretmesi ve öğrencilerin başarılarını ödüllendirmesi, başarısızlıklarında gerekli tedbirleri alması konusunda gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmazken, ailelerin öğrencilerin okula devamının sağlanmasına özen göstermesi, yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim içinde olması, kurum kültürünün oluşturulması ve devamının sağlanmasına katkı sağlaması konularında evli okul yöneticilerinin daha çok katıldığı söylenebilir.

Tüm bu sonuçlar dikkate alındığında uygulayıcılar için bazı öneriler getirilebilir. Her şeyden önce okul yöneticilerin etkili okul-çevre ilişkisinde aile katkısına inanmış olması gerekmektedir. Fakat araştırmada okul yöneticilerinin tamamı aile katkısına yeterince inanmamaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı da okul yöneticilerinin iletişim becerilerini geliştirmek için hizmet içi eğitim çalışmaları planlamalıdır.

Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkin sadece okul yönetiminin değil aynı zamanda ailelerin çalışmaları da önemlidir. Bu nedenle ailelerin okula yaptıkları katılar mutlaka ödüllendirilmelidir.

Bu araştırma sadece okul yöneticileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında öğrenci, öğretmen ve veliler üzerinde gerçekleştirilecek olan çalışmalar da yapılmalıdır. Elde edilen bu sonuçlar karşılaştırılmalı, etkili okul-aile ilişkisi geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

ARSLAN, H.; SATICI, A. ve KURU, M. (2006). Devlet ve Özel İlköğretim Okullarının Etkililiğinin Araştırılması, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, S. 31(42), s 15-25.

AYDOĞAN, İ. ve HELVACI, M.A.(2011). "Etkili Okul ve Etkili Okul Müdürüne İlişkin Öğretmen Görüşleri". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.4 (2), s. 41-60.

ŞAHİN, M.(2011).*Etkili Okul ve Aile İlişkisine Dair Öğretmen Algıları(İstanbul İli Anadolu Yakası Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, .Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ŞİŞMAN, M. ve TURAN, S. (2005). *Eğitim ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.